

Koloniaal verleden herleeft in onlinedatabase

Erfgoed
in den vreemde

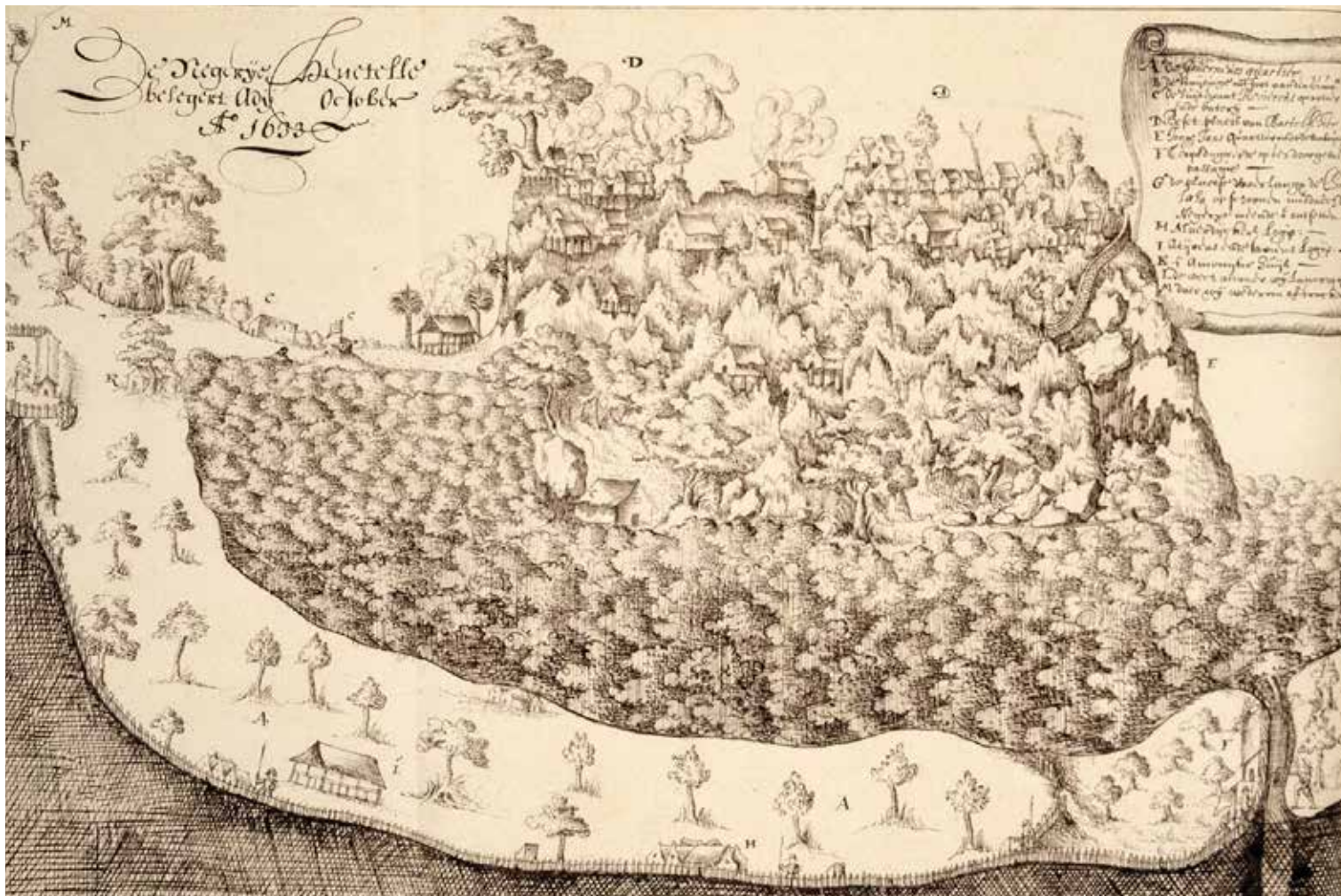
Atlas vol gedeeld erfgoed

Het Nederlandse kolonialisme heeft overal ter wereld zijn sporen nagelaten en ons erfgoed is tot ver buiten de landsgrenzen te vinden. Steeds meer van dit verleden komt beschikbaar via de onlinedatabase *Atlas of Mutual Heritage*, die al bijna een kwart eeuw bestaat.

TEKST: **TRISTAN MOSTERT**

ACHTERGEVELS VAN GEBOUWEN IN FORT ZEELANDIA, PARAMARIBO (FOTO LOEK TANGEL UIT 1997, COLLECTIE RCE).

BELEGERING VAN HINATELLO, WEST-SERAM, 1633 (ANONIEME TEKENING, COLLECTIE ARTUS GIJSELS, BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK, KALSRUHE).

Op het eiland Ambon, in de Molukken, liepen in de jaren dertig van de 17e eeuw de spanningen op. Als gevolg van de vaak gewelddadige Nederlandse pogingen de kruidnagelteelt en -handel onder controle te krijgen, dreven de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en haar oude bondgenoot Hitu (het noordelijke deel van het eiland) uit elkaar. In 1633 besloot de VOC daarom enkele van haar handelsposten langs de kust van Hitu te versterken en zo verrees in het dorpje Hila Fort Amsterdam. Uiteindelijk brak zo'n tien jaar later oorlog uit met Hitu en in dit conflict verloor het gebied zijn onafhankelijkheid.

FORT AMSTERDAM, HILA. DETAIL UIT PRENT IN VALENTIJN, OUD EN NIEUW INDIEN, 1724 (COLLECTIE RIJKSMUSEUM).

Fort Amsterdam bleef tot diep in de 19e eeuw als verdedigingswerk in gebruik en bestaat tot op de dag van vandaag, zoals veel van de forten die de Nederlanders bouwden om de

specerijhandel op de Molukken onder controle te krijgen. De meeste van die forten verkeren in vergaande staat van verval. In de loop van de 20e eeuw veranderde ook Fort Amsterdam in een ruïne. Maar in de vroege jaren negentig werd het verdedigingswerk op lokaal initiatief gerestaureerd. De bewoners van Hila zagen Fort Amsterdam ook als hún erfgoed en wilden het behouden.

Leidraad

De *Atlas of Mutual Heritage* is een goede leidraad om een beeld te krijgen van zo'n fort en zijn geschiedenis. De onlinedatabase geeft bijvoorbeeld van Fort Amsterdam een korte historische beschrijving en toont enkele kaarten en prenten uit de 17e en 18e eeuw. Ze zijn afkomstig uit de collecties van het Nationaal Archief, de Koninklijke Bibliotheek en het Rijksmuseum. Daarnaast is er beeldmateriaal uit de late jaren tachtig, bewaard in de verzameling van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De foto's zijn vlak voor het begin van de restauratie gemaakt. Te zien is hoe de bomen uit het dak groeien en de boomwortels het fort langzaam uit elkaar drukken. Tot slot zijn er foto's uit 2007, uit de verzameling van het in Jakarta gevestigde Pusat Dokumentasi Arsitektur (Centrum voor Architectuurdocumentatie), waarop het fort in gerestaureerde staat te zien is. De database geeft zo niet alleen een beeld van het oorspronkelijke fort, maar ook van zijn lotgevallen sindsdien.

Oudste geschiedenisdatabase

De *Atlas of Mutual Heritage* is 22 jaar geleden opgezet en is daarmee de oudste digitale geschiedenisdatabase van Ne-

derland. Martine Gosselink, hoofd van de afdeling geschiedenis van het Rijksmuseum, ontwikkelde halverwege de jaren negentig de eerste versie.

“Van 1991 tot 1995 liep ik stage bij het Rijksmuseum en een van de toenmalige geschiedenisconservatoren, Bas Kist, werkte aan een vaste tentoonstelling waarin hij probeerde iets te laten zien van het dagelijks leven van VOC-dienaren en de wereld waarin zij woonden en werkten”, zegt Gosselink.

“Kist nam onder meer het initiatief tot verwerving van archeologische vondsten, gedaan op expedities naar VOC-wrakken. Hij liet ze zien in het museum. Er was een drukpers bij met Arabische drukletters die op weg was naar Ceylon. Ook toonde hij hersenboren van chirurgijns. Kist wilde daarnaast een database met afbeeldingen van de plaatsen waar de mensen aan boord van deze schepen naar toe gingen. Waar kwamen zij terecht? Dus ging ik op zoek naar beeldmateriaal van de wereld van de VOC. Het was mijn stageproject om die database te ontwikkelen. Voordat ik zelf chocola kon maken van de overvloed aan afbeeldingen, vond ik dat ik eerst een inventarisatie moest maken van alle plekken waar de VOC-posten had”.

Landmonsterrollen

Martine Gosselink reisde ervoor naar het Nationaal Archief in Den Haag en verdiepte zich een jaar lang elke vrijdag in de zogeheten Landmonsterrollen van de VOC. Dat is een vorm van personeelsadministratie die bijhield op welke plekken mensen gestationeerd waren. Het resultaat is een lijst met een paar honderd forten en posten, die als hulpmiddel diende om de afbeeldingen te ontsluiten. Gosselink: “De

eerste versie van de database was op een Philips Laserdisc, een soort hele grote cd waarop afbeeldingen konden worden opgeslagen, gekoppeld aan teksten in Word Perfect. De database was alleen te raadplegen op een console in het Rijksmuseum, die daar in de vaste tentoonstelling heeft gestaan tot het museum sloot voor verbouwing”.

Toen de structuur eenmaal was aangebracht, was het een logische stap ook andere collecties op deze manier te ontsluiten. De Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Archief en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (later opgegaan in de RCE) wilden ook hun collecties digitaal ontsluiten en werden partners in het project. De database kwam beschikbaar op een cd-rom, die onder meer in bibliotheken was te raadplegen. In 2001 werd de eerste webversie gelanceerd.

Internationale samenwerking

Het Nederlandse project kreeg ook in het buitenland bekendheid. Steeds meer instellingen – vaak Europese, soms ook Aziatische – lieten hun collecties via de *Atlas of Mutual Heritage* ontsluiten.

“De meeste instellingen waren toen nog helemaal niet bezig met digitalisering, dus het kwam vaak voor dat ik zelf het hele proces deed: afspraken maken met het museum, beschrijven van de objecten, maar ook het digitaliseren”, herinnert zich Martine Gosselink.

GEZICHT OP HET NEDERLANDSE FORT BIJ GALLE OP CEYLON, HET HUIDIGE SRI LANKA (COLLECTIE NATIONALE BIBLIOTHEEK OOSTENRIJK).

DETAIL UIT 17E-EEUWS JAPANS KAMERSCHERM MET VOGELVLUCHT VAN NAGASAKI (COLLECTIE GEMEENTEMUSEUM NAGASAKI).

Erfgoed
in den vreemde

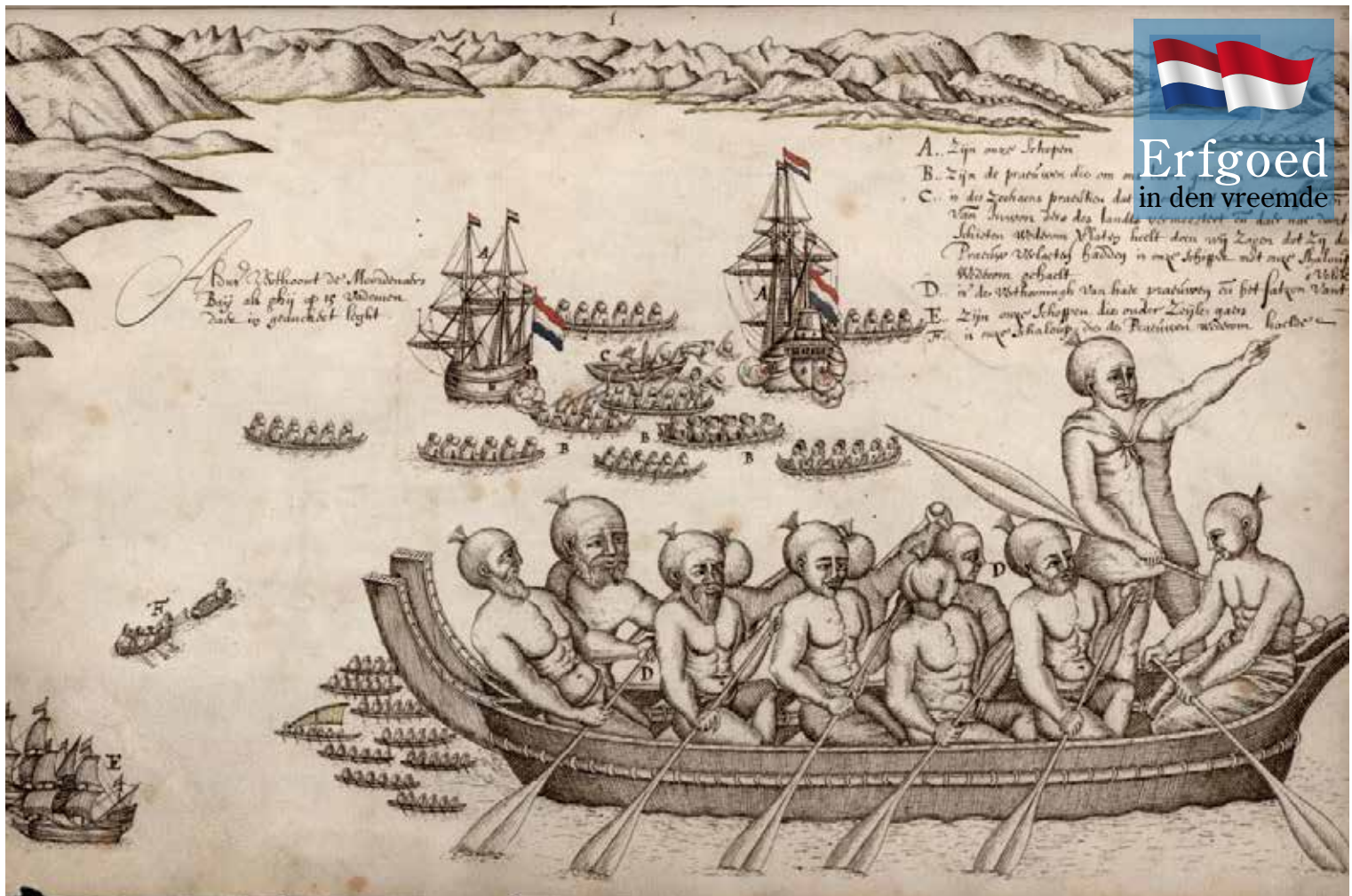

NIEUWE KAART
VAN DE COLONIE OF PROVINCE VAN
SURINAME,
MET DE RIVIEREN, DISTRICTEN, ONTDEKKINGEN
VAN MILITAIRS TOEGEN, EN DE GROOTTE VERGROEVEN
PLANTAGIEN
WELKE AEN HET ENDE VAN DE 18de EEUW
ONTOEGEN VOOR DE OVERHEEREN, NAAR DE NEDERLANDSCHE
OVERHEEREN, DOOR DEN KONING ALEXANDER DE LAURENS
VERVOLGEND, EN 2de DEEL
HENDRIK DE LEYD, EN DE
ONTOEGEN VAN DE COLONIE, TEGEN
DE OVERHEEREN
1763

22. De Boer	23. De Boer	24. De Boer	25. De Boer	26. De Boer	27. De Boer	28. De Boer	29. De Boer	30. De Boer	31. De Boer	32. De Boer	33. De Boer	34. De Boer	35. De Boer	36. De Boer	37. De Boer	38. De Boer	39. De Boer	40. De Boer	41. De Boer	42. De Boer	43. De Boer	44. De Boer	45. De Boer	46. De Boer	47. De Boer	48. De Boer	49. De Boer	50. De Boer	51. De Boer	52. De Boer	53. De Boer	54. De Boer	55. De Boer	56. De Boer	57. De Boer	58. De Boer	59. De Boer	60. De Boer	61. De Boer	62. De Boer	63. De Boer	64. De Boer	65. De Boer	66. De Boer	67. De Boer	68. De Boer	69. De Boer	70. De Boer	71. De Boer	72. De Boer	73. De Boer	74. De Boer	75. De Boer	76. De Boer	77. De Boer	78. De Boer	79. De Boer	80. De Boer	81. De Boer	82. De Boer	83. De Boer	84. De Boer	85. De Boer	86. De Boer	87. De Boer	88. De Boer	89. De Boer	90. De Boer	91. De Boer	92. De Boer	93. De Boer	94. De Boer	95. De Boer	96. De Boer	97. De Boer	98. De Boer	99. De Boer	100. De Boer	101. De Boer	102. De Boer	103. De Boer	104. De Boer	105. De Boer	106. De Boer	107. De Boer	108. De Boer	109. De Boer	110. De Boer	111. De Boer	112. De Boer	113. De Boer	114. De Boer	115. De Boer	116. De Boer	117. De Boer	118. De Boer	119. De Boer	120. De Boer	121. De Boer	122. De Boer	123. De Boer	124. De Boer	125. De Boer	126. De Boer	127. De Boer	128. De Boer	129. De Boer	130. De Boer	131. De Boer	132. De Boer	133. De Boer	134. De Boer	135. De Boer	136. De Boer	137. De Boer	138. De Boer	139. De Boer	140. De Boer	141. De Boer	142. De Boer	143. De Boer	144. De Boer	145. De Boer	146. De Boer	147. De Boer	148. De Boer	149. De Boer	150. De Boer	151. De Boer	152. De Boer	153. De Boer	154. De Boer	155. De Boer	156. De Boer	157. De Boer	158. De Boer	159. De Boer	160. De Boer	161. De Boer	162. De Boer	163. De Boer	164. De Boer	165. De Boer	166. De Boer	167. De Boer	168. De Boer	169. De Boer	170. De Boer	171. De Boer	172. De Boer	173. De Boer	174. De Boer	175. De Boer	176. De Boer	177. De Boer	178. De Boer	179. De Boer	180. De Boer	181. De Boer	182. De Boer	183. De Boer	184. De Boer	185. De Boer	186. De Boer	187. De Boer	188. De Boer	189. De Boer	190. De Boer	191. De Boer	192. De Boer	193. De Boer	194. De Boer	195. De Boer	196. De Boer	197. De Boer	198. De Boer	199. De Boer	200. De Boer	201. De Boer	202. De Boer	203. De Boer	204. De Boer	205. De Boer	206. De Boer	207. De Boer	208. De Boer	209. De Boer	210. De Boer	211. De Boer	212. De Boer	213. De Boer	214. De Boer	215. De Boer	216. De Boer	217. De Boer	218. De Boer	219. De Boer	220. De Boer	221. De Boer	222. De Boer	223. De Boer	224. De Boer	225. De Boer	226. De Boer	227. De Boer	228. De Boer	229. De Boer	230. De Boer	231. De Boer	232. De Boer	233. De Boer	234. De Boer	235. De Boer	236. De Boer	237. De Boer	238. De Boer	239. De Boer	240. De Boer	241. De Boer	242. De Boer	243. De Boer	244. De Boer	245. De Boer	246. De Boer	247. De Boer	248. De Boer	249. De Boer	250. De Boer	251. De Boer	252. De Boer	253. De Boer	254. De Boer	255. De Boer	256. De Boer	257. De Boer	258. De Boer	259. De Boer	260. De Boer	261. De Boer	262. De Boer	263. De Boer	264. De Boer	265. De Boer	266. De Boer	267. De Boer	268. De Boer	269. De Boer	270. De Boer	271. De Boer	272. De Boer	273. De Boer	274. De Boer	275. De Boer	276. De Boer	277. De Boer	278. De Boer	279. De Boer	280. De Boer	281. De Boer	282. De Boer	283. De Boer	284. De Boer	285. De Boer	286. De Boer	287. De Boer	288. De Boer	289. De Boer	290. De Boer	291. De Boer	292. De Boer	293. De Boer	294. De Boer	295. De Boer	296. De Boer	297. De Boer	298. De Boer	299. De Boer	300. De Boer	301. De Boer	302. De Boer	303. De Boer	304. De Boer	305. De Boer	306. De Boer	307. De Boer	308. De Boer	309. De Boer	310. De Boer	311. De Boer	312. De Boer	313. De Boer	314. De Boer	315. De Boer	316. De Boer	317. De Boer	318. De Boer	319. De Boer	320. De Boer	321. De Boer	322. De Boer	323. De Boer	324. De Boer	325. De Boer	326. De Boer	327. De Boer	328. De Boer	329. De Boer	330. De Boer	331. De Boer	332. De Boer	333. De Boer	334. De Boer	335. De Boer	336. De Boer	337. De Boer	338. De Boer	339. De Boer	340. De Boer	341. De Boer	342. De Boer	343. De Boer	344. De Boer	345. De Boer	346. De Boer	347. De Boer	348. De Boer	349. De Boer	350. De Boer	351. De Boer	352. De Boer	353. De Boer	354. De Boer	355. De Boer	356. De Boer	357. De Boer	358. De Boer	359. De Boer	360. De Boer	361. De Boer	362. De Boer	363. De Boer	364. De Boer	365. De Boer	366. De Boer	367. De Boer	368. De Boer	369. De Boer	370. De Boer	371. De Boer	372. De Boer	373. De Boer	374. De Boer	375. De Boer	376. De Boer	377. De Boer	378. De Boer	379. De Boer	380. De Boer	381. De Boer	382. De Boer	383. De Boer	384. De Boer	385. De Boer	386. De Boer	387. De Boer	388. De Boer	389. De Boer	390. De Boer	391. De Boer	392. De Boer	393. De Boer	394. De Boer	395. De Boer	396. De Boer	397. De Boer	398. De Boer	399. De Boer	400. De Boer	401. De Boer	402. De Boer	403. De Boer	404. De Boer	405. De Boer	406. De Boer	407. De Boer	408. De Boer	409. De Boer	410. De Boer	411. De Boer	412. De Boer	413. De Boer	414. De Boer	415. De Boer	416. De Boer	417. De Boer	418. De Boer	419. De Boer	420. De Boer	421. De Boer	422. De Boer	423. De Boer	424. De Boer	425. De Boer	426. De Boer	427. De Boer	428. De Boer	429. De Boer	430. De Boer	431. De Boer	432. De Boer	433. De Boer	434. De Boer	435. De Boer	436. De Boer	437. De Boer	438. De Boer	439. De Boer	440. De Boer	441. De Boer	442. De Boer	443. De Boer	444. De Boer	445. De Boer	446. De Boer	447. De Boer	448. De Boer	449. De Boer	450. De Boer	451. De Boer	452. De Boer	453. De Boer	454. De Boer	455. De Boer	456. De Boer	457. De Boer	458. De Boer	459. De Boer	460. De Boer	461. De Boer	462. De Boer	463. De Boer	464. De Boer	465. De Boer	466. De Boer	467. De Boer	468. De Boer	469. De Boer	470. De Boer	471. De Boer	472. De Boer	473. De Boer	474. De Boer	475. De Boer	476. De Boer	477. De Boer	478. De Boer	479. De Boer	480. De Boer	481. De Boer	482. De Boer	483. De Boer	484. De Boer	485. De Boer	486. De Boer	487. De Boer	488. De Boer	489. De Boer	490. De Boer	491. De Boer	492. De Boer	493. De Boer	494. De Boer	495. De Boer	496. De Boer	497. De Boer	498. De Boer	499. De Boer	500. De Boer	501. De Boer	502. De Boer	503. De Boer	504. De Boer	505. De Boer	506. De Boer	507. De Boer	508. De Boer	509. De Boer
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

KAART VAN SURINAME: 509 PLANTAGES MET HUN NAMEN EN EIGENAREN (COLLECTIE RIJKSMUSEUM).

met Onbegrijpelijkte Boesen

NEDERLANDSE SCHEPEN
ONDER LEIDING VAN ABEL
TASMAN MAKEN CONTACT
MET MAORI VOOR DE KUST
VAN NIEUW-ZEELAND, 1642
(COLLECTIE NATIONAAL
ARCHIEF).

“Een mooi voorbeeld is het stadsmuseum van Nagasaki. In 2002, het jaar van alle VOC-herdenkingen, was ik uitgenodigd een lezing te geven voor de prefect van Nagasaki. Ik ging gelijk maar langs het museum om te vragen of ze interesse hadden mee te doen aan de *Atlas of Mutual Heritage*. Dat hadden ze en ik heb daar toen zelf de verzameling relevante objecten opgevraagd om te scannen en op te nemen in de atlas”.

Gemeenschappelijk erfgoed

Sindsdien is de collectie stelselmatig uitgebreid, is de website periodiek vernieuwd en zijn de doelstellingen verschoven: wat begon als een project dat de wereld van de Nederlandse VOC-dienaar zichtbaar moest maken, is uitgegroeid tot een database die de verzamelingen met materiaal hierover aanzienlijk breder ontsluit en presenteert als gemeenschappelijk erfgoed. Gosselink: “De eerste belangrijke stap hiertoe werd gezet toen de Rijksdienst voor de Monumentenzorg in 1999 aan boord van het project stapte. Zij werkten al langer wereldwijd met lokale partners en hadden al het inzicht dat je dit overzeese erfgoed vooral niet als specifiek Nederlands koloniaal erfgoed moest beschouwen, maar als gemeenschappelijk erfgoed; en dat het als zodanig ook relevant was tot ver buiten de landsgrenzen. De naam *Atlas of Mutual Heritage* stamt uit die tijd”. De cijfers onderstrepen die gemeenschappelijkheid: een groot deel van de bezoekers komt uit landen waarmee Nederland een gedeeld verleden heeft, zoals Indonesië, de Verenigde Staten, Suriname, Taiwan en India. Inmiddels bevat de *Atlas of Mutual Heritage* circa achtduizend afbeeldingen, die afkomstig zijn van 26 instellingen en die

gekoppeld zijn aan meer dan 1.300 forten en handelsposten van de Verenigde Oost-Indische Compagnie en de West-Indische Compagnie (WIC). Bijzonder is dat ook veel collecties zijn ontsloten van organisaties waar je wellicht niet direct iets over het Nederlandse koloniale verleden zou zoeken.

Zo beheert de Nationale Bibliotheek in Oostenrijk de *Atlas Blaeu-Van der Hem* en bezit de Landesbibliothek in Karlsruhe een geïllustreerd manuscript dat VOC-campagnes in de Molukken in de jaren dertig van de 17e eeuw in beeld brengt. Nadat in 2004 was besloten niet alleen het VOC-gebied te ontsluiten, maar ook dat van de WIC, zijn veel afbeeldingen van Noord en Zuid-Amerika toegevoegd.

De *Atlas of Mutual Heritage* is echter nooit af. Er zijn nog tal van collecties wereldwijd die relevant zijn voor de atlas en die vroeg of laat zullen worden toegevoegd. Ook veranderen de doelstellingen van de atlas mee met de tijd en de technische mogelijkheden: voor de nabije toekomst staat een project op stapel om de website geheel te vernieuwen en om Nederlandse expeditieën en de afbeeldingen daarvan te ontsluiten.

De nieuwe website zal bijvoorbeeld de routes van de expeditie van Abel Tasman om Australië kunnen tonen of de tocht van Schouten en Lemaire rond Zuid-Amerika en de prenten en tekeningen die van die reizen bestaan aan specifieke punten kunnen koppelen. Zo komt opnieuw een grote hoeveelheid gemeenschappelijk erfgoed beschikbaar voor geïnteresseerden wereldwijd.

De *Atlas of Mutual Heritage* is te raadplegen via www.atlasofmutualheritage.nl.